

Den dyre langside. Glem e-bogen! 11 forfattere parret med 11 billedkunstnere demonstrerer med al ønskelig udfoldelighed, at fremtiden tilhører Leporellobogen.

Scorelistens æstetik

Af LARS BUKDAHL

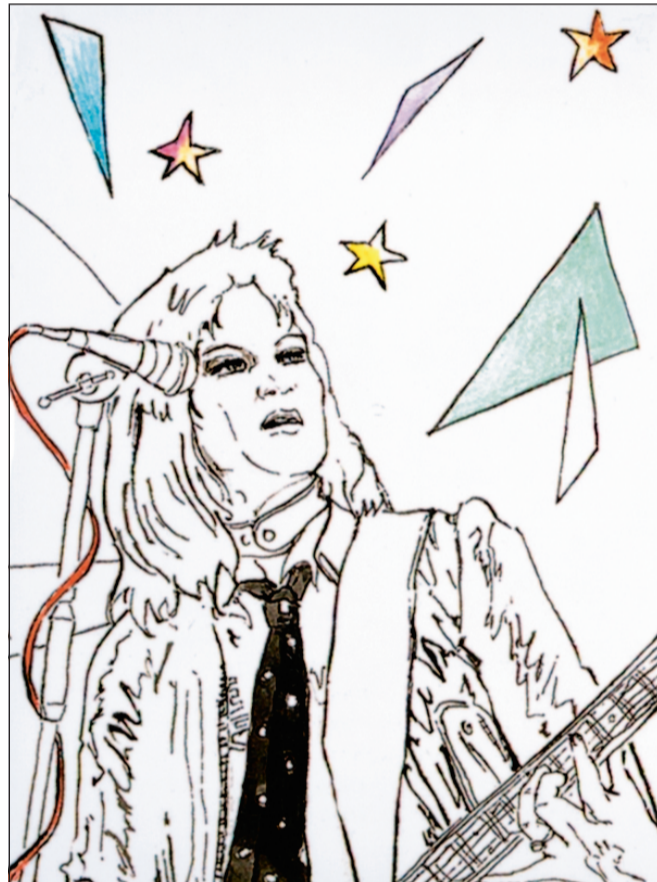
INDTIL e-bøgerne, Kindle & co., her for nylig har der ikke været mange konkurrenter til den traditionelle bogform: Papirark limet på et bogomslags ryg, der læses ved at slå op på ét opslag ad gangen (kun barbarer folder en bog om ryggen som en skide avis). Men dybt nede i den ultimative undergrund, der er spædbørnlitteraturen, lever i bedste velgående et gammelt alternativ:

Leporellobogen! Et langt pap- eller papirark foldet sammen til flere, mere eller mindre selvstændige sider, trykt på begge sider eller kun på den ene, med selvstændigt omfang eller ikke. Leporello hedder formatet efter Don Juans tjener i Mozarts opera, som på et tidspunkt står og vifter publikum i hovedet med en lang, lang liste over sin herres erobringer.

Spædbørnepointen er klart nok, at bogen bliver et pædagogisk legetøj: Folde u-u-u-ud! Folde i-i-i-ind! KASTE U-UD! KASTE I-IND! WAAAAAH! Av for Søren da, lille Severinus! Men også digtere og billedkunstnere har forståeligt nok været fascineret af formatets dobbelthed af én og mange. Eller som forlaget Arena passende snørklet formulerer det i pressemeddelelsen om deres nye, røde boks med 11 små og fikke pap-leporellobøger: »Leporello er (...) blevet synonym med listeformen, der placerer sig mellem en traditionel bog og et skulpturelt objekt, da formatet kan opleves lineært, som en almindelig bog, og nonlineært, ved udvalgte opslag og slutteligt som et helt billede.«

Jeg har scannet min indre og ydre bogreol for leporellobøger i voksen, dansk litteratur og er kun faldet over to, der er leporello hele vejen igennem (men så let kan jeg have misset nogen, illuminér mig gerne på landbo.bukdahl@get2net.dk): Knud Holtens *Myten om fuglen F*, 1970, sat med særlig, svært læselig syre-typografi, og en udgivelse uden titel, 1969, af Klaus Ribbjerg og Flemming Arnholm, med digte og fotos fra USA, der til gengæld er en dobbelt leporello, der folder sig ud nedad såvel som til siden!

Nævnes bør også Mikkel Thykier for hans debutbog *Skyggerne er kun flygtige*, 1977, hvor hvert digt foldes ud én gang, og hans mytiske og stadig uudgivne, multi-udfoldelige

Lars Skinnbach og Kristin Eiriksdottir: Leporello #13.

storværk *Jeg er lei*. Og så har sært nok Teddy Josephsen, selvisolerede gør-det-selv-digter, samtidig med Arena-boksen udsendt en udsøgt leporellobog *Et kup det det*, glad anmeldt ovre i *Weekendavisen Bøger*.

Ret mange billedkunstnere til gengæld sysler med forma-

Lars Frost og Rose Eken: Leporello #18

ret, der vel simpelthen er et af hovedformaterne inden for feltet artist's books, nævnes kan bl.a. hyper-snurrige Christian Vind, der foretrækker at gøre leporelloarbejdet selv.

I Arenas boks er mand og kvinde, forfatter og billedkunstner blevet sat sammen to og to, hvilket har givet et

dejligt broget og livligt resultat: Man fingerer oprømt. Hos nogle holder ord og billeder sig hver for sig, andre hybridiserer lystigt, og begge dele fungerer sagtens. De bedste, mest dynamisk samarbejdende duo-værker er:

1. Morten Søkilides og Trine Boesens leporello: På den ene side Søkilides platte, ordknappe spejlanagram: »FOR FØR ELSE SIGER/ TAG MIG PÅ RØVEN.« vs. »SIGER ELSE »FORFØR./ TAG RØVEN PÅ MIG« og ingen ende på hvihed på den anden side Boesens håndtegnede psykodelia. 2. Lone Hørslevs og Kaspar Bonnén's leporello: I en fotoserie danner delene af Bonnén's stadig mere opløste trækonstruktion Hørslevs bitre bøn mot »Jeg sagde jeg har mistet dig men sandheden er at jeg aldrig har haft dig.« 3. Christina Wendelboes og Ebbe Stubb Wittrup's leporello: På den ene side Wendelboes langt flaksende fuglelinjer: »med et enkelt klap i hænderne jager du seksusinde stære på flugt.« på den anden side Wittrup's douce kolorerede bjerglandskaber.

Men masser af udfoldelig ros også til forfatterne Lene Andersen, Lars Frost, Martin Larsen, Helle Højland, Seimi Nørregaard, Aleksa Okanajovic, Lars Skinnbach og Nina Søs Vinther og billedkunstnerne Thomas Andersen, Kristin Eiriksdottir, Rosa Eken, Birgitta Lund, Morten Schelde, Tomas Seest og Maria Wandel for deres skiftevis – og ikke altid i kor – poetiserende og vrængende og fabulerende og samplende tekster og billeder.

Arena mener sgu sin Leporello-kampagne alvorligt: Der er leporello-udstilling i Politikens forhal fra denne uge, og til netmagasinet *third ear*, thirdear.dk, har Thomas Seest i samarbejde med ophavsmændene filmatiseret samtlige 11 leporelloer – minulkort, men stadigvæk! Højdepunkter: Frosts kantede brokker klappet og optalt frem af Eken, Hørslevs syngende i kor med sig selv på (uhørlig) i-pod, Skinnbachs hyse oplæsning fortolket som travl løbspeak!

Men en almindelig film kan vi lige så lidt som en ordinær bog folde UD og IND. Hvilket forbliver den elementæreste fryd!

Leporello (11 leporellobøger i en boks). Arena Dottir 2010. ISBN 978-87-7405-227-2

Danskernes Akademi. DR2's satsning er, hvad det rendyrkede indhold angår, smæk for skillingerne, og fagligt på et usædvanlig højt niveau.

Dvaske grundtvigianere

Af SØREN STAAL BALSLEV

I begyndelsen af januar søsatte DR2 *Danskernes Akademi*, en ambitiøs programrække, hvis hovedmål skulle være at formidle den gyldne viden, som universiteterne ligger inde med i deres elfenbenstårne. Programmet kører mandag til torsdag, fra 14 til 16 og giver således otte timers ugentlig folkeoplysning på universitetsniveau. Eller rettere sagt: Ca. én time er forelæsning og resten af tiden går med forskerinterviews eller – endnu værre – gamle DR-dokumentarer eller reportager, der lige er blevet fisket op af arkiverne. Det er, uanset om konceptet lyder forjættende eller ej, en betragtelig satsning – specielt når man påtænker, hvordan programrækken foreløbig skal køre tre år frem.

Danmarks Radio har hentet naturlig inspiration fra BBC's højt flyvende *Open University* (der desværre kun sendes internt i England endnu), men i modsætning til BBC's elegante tilgang til universitetsverdenen, minder DR – på lidet subtil vis – de højere læreanstalter i Danmark om deres formidlingsforpligtelse: »Danskernes Akademi hviler på en fælles public serviceforpligtelse. DR er på sin side forpligtet til at formidle

undervisning og information. Universiteter og forskningsinstitutioner er tilsvarende forpligtet til at formidle deres forskning til befolkningen.« Med andre ord: Kom så på banen, I dovne og elitære hunde – så skal vi nok sørge for en ordentlig mediedækning. Har den forholdsvis ukærlige og moraliserende retorik den ønskede virkning, står DR med et særdeles bæredygtigt koncept på hænderne, en forretningsmodel der kunne gå hen og blive en licenskrone-pendant til de kommercielle stationers reality-tv eventyr (specielt når man påtænker hvorledes DR's bidrag primært synes at være et gammildt greb i arkiverne). Alt taget i betragtning, kunne det være lidt interessant at se på, hvordan regnskab og omkostninger arter sig, når produktionsrammen omkring akademiet har stabiliseret sig. Men hvordan er det så gået med programkonceptet og er det lykkedes for moderstationen at skabe et sammenhængende vidensunivers i fjernsynsæteren?

Den æstetiske og visuelle ramme omkring akademiet, altså den præsentation man får smidt i hovedet, hver gang programmet starter, understreger på fin vis universitetets ypperste opgave: Indsamling og behandling af viden. Vi præsenterer som seere for et vulgært væld af nøgleord, der farer i et babylonisk rod hen over skærmen og ender med en lille oversigt over dagens program. Ofte er dagsprogrammet centreret omkring et eller to overordnede emner, emner hvor der nogle gange

kan mangle enhver form for sammenhængskraft. Hvad har sociale netværk ekses. med det frygtede kolesteroltal at gøre? Muligvis redaktionelle begyndervanskeligheder, måske blot et udtryk for akademis insisteren på spændvidde og forskellighed (et credo der principielt set kan bruges som undskyldning for hvad som helst). Med henblik på forelæserne er man i øvrigt også som seer i tvil. Hvor foregår de henne? Hvad er det for et lille publikum der sidder lydligt foran forskernes pult? Er det en flok pengeforslugne CBS-novicer, nogle trippede antropologi-studerende fra Københavns Universitet eller blot en flok pæne og lønmede statsister? Det forvirrer og gør en sur ikke at vide, hvem der bliver talt til og hvilken sammenhæng man befinder sig i. Forelæsningsstudiet er lækkert indrettet, men døjer med en kras belysning og en mærkeligt generende Power Point tavle, man ganske ofte har problemer med at se indholdet af. Den slags nytteløse tavleliv giver ingen mening.

På indholdssiden fungerer det – på trods af arkivmaterialets falske og skamløse gnubben sig op ad det proklamerede universitetsniveau – faktisk glimrende med den løbende vekslen mellem interviews, forelæsninger og internt producerede dokumentar-programmer, men det kan undre at forskerne ikke altid præsenteres ordentligt. Således får vi ofte kun navn og stillingsbetegnelse, men må selv undersøge, hvor manden eller kvinden er ansat, inden for hvilket institut og hvilken videnskabelig fagdisciplin vedkommende har sit virke i. Det er ret afgørende oplysninger, al den stund at der findes prægnante forskelle forskellige institutioner imellem: Viden er ikke bare viden, den er ladet, fortolket, finansieret og indoktrinert. Den viden ville også være fin at give seerne med på vejen. Er man bange for at overbebyrde folk med informationer, kan man gå med livrem og seler ved at placere de »overflødig« oplysninger i en mindre størrelse under legoklodsbogstaverne. Nu er det primært forelæserne, som trækker læsset og derfor også ubetinget dem, som fortjener at få flest ord med på vejen. Gud ske tak og lov er det da også dem, der er mest favorabelt ting at se om, men der er nogle belastende strukturelle torne. For ganske ofte mangler vi noget så banalt som formålpræsentationer: Hvad gør forelæseren godt for? Hvad kommer vi til at stifte bekendtskab med og hvorfor er det lige afgørende? Jeg ønsker naturligvis ikke en journalistisk aktualitetslegitimierung, men en dækkende og overordnet introduktion til de forelæsninger der i forvejen har karakter af overblivskforelæsninger, ville være et oplagt og kærkoment element (specielt når indholdet nu holder et flot niveau kørende).

Hvad det rendyrkede indhold angår, er der ellers dømt smæk for skillingerne: forskerne formidler og synes at give den fagligt gas på et usædvanlig højt niveau – måske endda lidt for højt. Der er ofte tale om fine og dybdeborende forelæsninger, om end man kunne mistænke nogle af de inviterede forskere for at skruer lige lovlig højt op for hæderligheden og fortaet deres tanker ind i det uendelige – ganske enkelt fordi de bliver overvåget af hele familien Danmark. Spændende nøglebegreber og givende definitioner slynges ud og navnet på teoretikeren bag dette eller hint begreb kan kun fanges, hvis man spoler tilbage (hvad man jo i regelen ikke gør, når man blot ser tv). Bare lidt luft tak, selvom det naturligvis tjener DR til ære at institutionen for en gangs skyld forsøger at trække niveauet op og ikke det omvendte. Naturligvis finder vi også nervøse og langsomt messende forskere og i den henseende mimes den egentlige universitetsverden meget fint. Det skal dog også bemærkes, at der en gang imellem dukker nogle decideret forføjede ting op. Hvad laver eks. en SPAM-produktion (ungdoms-tv) inden for akademis ramme? Det giver ingen mening at levere overdrevent fladpandede ungdomsinterviews i et koncept som dette og når »indholdet« i den pågældende rapportage i virkeligheden blot er en række pinlige vulgærinterviews med bebumse teenage og deres sært triste forældre, bliver sådan en del af indholdssiden møgdestruktivt for programkonceptets troværdighed.

DER er, de indlysende mangler til trods, grund til forsigtig entusiasme og *Danskernes Akademi* er da også ubetinget et skridt i den rigtige retning. Et afgørende kriterium for vurderingen af programmets gennemslagskraft, må være spørgsmålet: Kommer det ud over rampen? Det gør det skam i den grad og når en selvsmagende og højpanet akademiker sidder i sin sofa og udbryster »Nøøøø!«, »Gud, det vidste jeg ikke!« og »Hvor er det spændende!« er der dømt velgørende vidensstimulering og verdensudvidelse. Om borgere, der ikke lider under samme grad af krukke lærdoms-fetichisme har det på samme måde, må segmentanalyserne fastslå. Grundtvig ville under alle omstændigheder, hvis det hyperfortættede indholdsniveau var gemt af vejen for et øjeblik, være begejstret for perspektiverne i sådan en tankegang. Universiteterne leverer i hvert fald deres del af akademi-kagen, det bliver spændende om DR kommer til at levere deres.

Danskernes Akademi sendes mandag til torsdag på DR2, kl. 14.00-16.00.

LOUISIANA LIVE

FRA BÆNKEN TIL BOND

»Masterclass« med skuespiller Jesper Christensen, der viser klip fra egne og andres film og fortæller personligt og professionelt fra en karriere på forreste række

Torsdag den 4. marts kl. 19.30 i Louisianas koncertsal.

Vært: Synne Ribbjerg

Gratis for museets gæster. Tilmelding tilrådes på louisiana.dk

C.L. DAVIDS FOND OG SAMLING STØTTER LOUISIANA LIVE

LOUISIANA

KUNST HØJSKOLEN PÅ ÆRØ

www.kunstaeroe.dk

LIVE

www.weekendavisen.dk